

The Norwegian Parliamentary Research Service

Date: 23 September 2014

Researcher: Turid Urke

ECPRD request no: 2637

Our reference no: 2014311

Parliament requester: Denmark

Request: 1. Do you have legislation about compensation responsibility for defamation and privacy violation of individuals exposed in the press?
2. Who has the right to take proceedings?
3. What is the compensation level for injuries to a person's reputation? Based on data from recent years
4. What is the level of sentencing of media regarding publishing of incorrect stories?
5. Do you have an independent institution outside the Courts dealing with cases in relation to privacy violation from media?
6. Do you have any experiences about measure of compensation for injury dependent on the economic income of the convicted? If yes what are the experiences?

1. MEDIA OG BRUDD PÅ PRIVATLIVETS FRED

Spørsmål 1. Har dere lovgivning om erstatningsansvar som kompensasjon for pressens brudd på privatlivets fred?

Svar:

Ja, vi har regler i straffeloven § 390 og i skadeserstatningsloven § 3-6. Ifølge [Straffeloven](#) § 390 kan den som krenker privatlivets fred straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Straffeloven § 390 lyder slik:

«Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som krenker privatlivets fred ved å gi offentlig meddelelse om personlige eller huslige forhold. §§ 250 og 254 får tilsvarende anvendelse. Er forseelsen forøvet i trykt skrift, kan inndragning besluttes i samsvar med § 38. Offentlig påtale finner bare sted når det begjæres av fornærmede og finnes påkrevet av almene hensyn.»
Endret ved lover 10 mars 1939 nr. 1, 12 des 1958 nr. 1, 23 mars 1973 nr. 17.

[Skadeserstatningsloven](#) § 3-6 gir regler om erstatning for ærekrenkelse og lyder slik:

«(erstatning for ærekrenking og krenking av privatlivets fred.)
Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og

forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig.

Er krenkingen forøvd i trykt skrift, og noen som har handlet i eierens eller utgiverens tjeneste er ansvarlig etter første ledd, hefter også eier og utgiver for erstatningen. Det samme gjelder oppreisning pålagt etter første ledd, med mindre retten av særlige grunner finner å burde fritta dem. Eier eller utgiver kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig. Norsk Rikskringkasting hefter på tilsvarende måte når noen som handler i institusjonens tjeneste er ansvarlig etter første ledd for sending i kringkastingen. Det samme gjelder for annen institusjon som driver kringkasting.

I dom som går ut på straff eller mortifikasjon, kan retten tilplikte domfelte å betale til fornærmede et beløp til kunngjøring av dommen. Det samme gjelder ved domfelling etter straffelovens § 130.

Ansvar for krenking forøvd i blad eller tidsskrift som er trykt i riket, omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk framstilling eller distribusjon av skriftet. Tilsvarende gjelder for kringkastingssending.»

Endret ved lov 13 juni 1980 nr. 36. Endres ved lov 20 mai 2005 nr. 28 (ikr. fra den tid som fastsettes ved lov) som endret ved lov 19 juni 2009 nr. 74.

Spørsmål 2. Hvem har rett til å gå til sak?

Svar:

Det fremgår av straffeloven § 390, 3. ledd at offentlig påtale skjer bare når det begjæres av fornærmede og det er påkrevd av allmenne hensyn.

Etter skadeserstatningsloven (skl.) § 3-6 kan den fornærmede sette fram krav i forbindelse med ærekrenkelsessak med krav om straff og/eller mortifikasjon. Den fornærmede kan også reise erstatningskrav etter skl. § 3-6 som sivil sak.

Spørsmål 3. Hva er kompensasjonsnivået for skader på en persons gode navn og rykte? Basert på data fra de senere årene

Svar:

Vi har vært i kontakt med Norsk Redaktørforening (NR), som har gitt oss følgende informasjon:

Fellende dommer (med erstatningsutbetaling) i injurie-, foto- og privatlivssaker mot norske medier etter år 2000:

År	Saksøkt	Saksnavn hos NR	Resultat	Domstol
2001:	Finnmarken	Trakasseringssaken	Oppr. 50.000	Hålogaland lmr ¹ .
2002:	Dagbladet	Tannbittsaken	Oppr. 10.000	Oslo tingrett
2003:	Bergensa.	Pornodømtsaken	Oppr. 100.000	Bergen tingrett
2004:	TV2	Mistenktsaken	Oppr. 250.000	H.rett ²
	Bergens T.	Fengslingsfotosaken	Bot 10.000	Bergen tingrett
	Se ogHør	Big Brother-saken	Oppr. 420.000	H.rett (210.000 x 2)
2006:	NRK-TV	Intervjufilmsaken	Bot 10.000	Trondenes tingrett
2009:	Memo	Memo-saken åvl	Oppr. 120.000	H.rett
2013:	Cupido	Cupido-saken	Oppr. 120.000	Borgarting lmrrett
	Cosmopol.	Kjærestevoldsaken	Oppr. 500.000	Borgarting lmrrett
	(NB! Anket – ikke rettskraftig!)			
2014:	Dagbladet	Ambulansesaken	Oppr. 200.000	H.rett

I tillegg er det noen få saker som har blitt forlikt, etter at den rettslige prosessen var innledet. Det gjelder Fredly-saken (Arne Fredly mot Dagens Næringsliv), Amoksaken (Øystein Stray Spetalen mot Dagbladet) og Kreftoperasjonssaken (Grethe Kausland mot VG). Dette gjelder altså der hvor det er utbetalt erstatning eller ilagt bøter, ikke de rene mortifikasjonssakene – hvor det kun blir avsagt dom for at utsagn er ”døde og maktesløse”.

Spørsmål 4. Hva er nivået for straff for media angående publisering av ukorrekte saker?

Svar:

Norsk Redaktørforening svarer at straff i praksis knapt har vært i bruk når det gjelder ”uriktige historier” eller ærekrenkelser. Den siste som ble idømt fengselsstraff for ærekrenkelser var redaktør Trygve Hegnar som fikk betinget fengsel for ærekrenkelser i den såkalte Obos-saken. Den siste som ble pekuniært straffet var en redaktør i Lofotposten som i 1995 fikk en bot på kr 5.000 for ærekrenkelser mot en lokal politiker. Ærekrenkelser er for øvrig tatt ut av den nye straffeloven (ikke trådt i kraft ennå), og vil – når den trer i kraft – kun være et sivilrettslig spørsmål, slik det i praksis er i dag. De to bøtesakene i listen ovenfor, gjelder brudd på fotograferingsforbudet i straffesaker og er rettergangs bøter.

¹ Lmr = lagmannsrett

² H.rett= Høyesterett

Spørsmål 5. Har dere en uavhengig institusjon utenfor domstolene som tar for seg saker til pressens brudd på privatlivets fred?

Svar:

Ja, i Norge har vi Pressens faglige utvalg (PFU) som er opprettet av Norsk Presseforbund og som får sine utgifter dekket av dette. PFU består av syv medlemmer; fire fra pressen og tre fra allmennheten.

PFU har til formål å overvåke og fremme den etiske og faglige standard i norske medier (trykt presse, radio, fjernsyn og nettpublikasjoner). Som et ledd i dette arbeidet vurderer PFU klager over norske mediers atferd og avgir uttalelser som offentliggjøres.

Utvalget kan også vurdere klager over institusjoners, organisasjoners, bedrifters og personers behandling av presse og pressefolk under deres utøvelse av sin informasjonsoppgave.

Sekretariatet i PFU utarbeider et saksdokument med et sammendrag av det påklagede forhold og de utvekslede tilsvare, samt forslag til uttalelse, dvs. en innstilling. På bakgrunn av det skriftlige materialet formulerer utvalget en uttalelse som konkluderer med “brudd” eller “ikke brudd” på god presseskikk. I noen tilfeller kan en uttalelse konkludere med at forholdet er kritikkverdigg.

Når det foreligger en “fellende” eller “kritisk” uttalelse, plikter publikasjonen/mediet å offentliggjøre denne snarest, på et godt synlig sted i publikasjonen eller i relevant sendetid.

Spørsmål 6. Har dere noen erfaring med utmåling av kompensasjon for skader avhengig av den dømtes økonomiske situasjon? Hvis ja, hva er erfaringene med det?

Svar:

Norsk Redaktørforening svarer at dette generelt ikke er noe tema. Det er rimeligheten i kravet som er det sentrale, ikke at erstatningen skal fungere som straff for det mediet som er saksøkt, jfr. det som er sagt om dette ovenfor.

Kilder: oppgitt underveis i notatet